

BOEF

**B
O
E
F**

LIEF-
HEBBEN
KAN
JE LEREN

JANA ELZA
WUYTS

© 2023 Pottwal Publishers en Jana Elza Wuyts
www.janaelza.com en www.pottwalpublishers.be

Op de hoogte blijven?
Schrijf je in voor de nieuwsbrief.

Eerste druk: april 2023, Pottwal Publishers

Omslagontwerp: Herman Houbrechts, Beeldzorg
Zetwerk: www.intertext.be
Coördinatie: Fons De Geest
Auteursfoto: Irenefotografiaa
Fotografie: Marnix Peeters en Jana Elza Wuyts

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens-
bestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op
enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

ISBN 9789464594720
NUR 400

Voor Jan en Marita.

Liefde die je krijgt, kan je gemakkelijk doorgeven.

'Komt men over de hond, dan komt men ook over de staart.'

— NEDERLANDS GEZEGDE. HET BETEKENT:
ALS JE IETS HEEL MOEILIJKS HEBT OVERWONNEN,
KAN JE ANDERE MOEILIJKHEDEN GEMAKKELIJKER AAN

Een nieuw leven

Wie *Boef. Hoe ik een wilde Spaanse berghond in huis nam* (2021) heeft gelezen, of wie de columns van Marnix in *De Morgen* volgt, kent de voorgeschiedenis. Voor de anderen vat ik met veel plezier de afgelopen zesendertig maanden even samen.

Mijn man Marnix en ik overwinteren sinds enkele jaren in Spanje, helemaal in het zuiden, in Andalusië, in de bergen ten noorden van Nerja. Tijdens onze tweede winter daar, in 2019, liepen wij er een magere, schuwe, wilde hond tegen het lijf. Volgens de inwoners van het kleine dorp was hij enkele maanden eerder uit de bergen gekomen. Hij had zich bij de dorpsonden aangesloten, hopen op een hapje nu en dan en misschien wat kameraadschap, maar in de buurt van mensen waagde de vlegel zich niet. Was hij gedumpt door jagers? Weggelopen van een slechte thuis? Eenvoudigweg in het wild geboren? We hadden geen idee. We ontmoetten Britten die ons wisten te vertellen dat hij al heel lang in de buurt rondzwierf, al een maand of tien, be-deesd en argwanend, eerst met z'n zusje erbij, dat mankte, daarna helemaal alleen. Vermoedelijk had hij dus nooit een thuis gehad.

Gedurende ons verblijf van acht weken zocht de kleine flurk heel langzaam toenadering tot mij. We leken een klik te hebben, hij en ik, maar dan wel een in slow motion: vervaard, op kousenvoetjes, kwam hij elke week wat dichterbij, tot hij zich op een dag door mij liet strelen. Heel kort. Toen hij na een halve minuut besepte wat er gebeurde, schudde hij m'n hand af en ging hij nonchalant verderop een plasje doen. Voor een echte hond geen zo'n flauwekul, leek hij te zeggen.

Vlak voor nieuwjaar kwamen onze vrienden Mark en Isabelle op bezoek. We vertelden hen het verhaal van de hond, en Isabelle, een vrouw met een hart van de allerzachtste peperkoek, nam daar en toen een kloek besluit: zij zou Boef redden. (We hadden hem Boef genoemd vanwege zijn bandietenstreken: hij kende God noch gebod, ging aan de haal met alles wat los of vast zat, hij stal en roofde, hield 's nachts de inwoners van het dorp uit hun slaap met zijn indringende jachtgeblaf, en had zich zodoende in El Acebuchal niet bepaald populair gemaakt. Op het terras van het kleine restaurant kreeg hij van de oude Felipe stenen naar z'n kop gegooid.)

'Zijn leven staat op het spel', zei Isabelle, die actief is in de dierenbescherming. 'In Spanje kennen ze geen genade met dit soort vrijbuiters. Als ze al niet vergiftigd of doodgeschoten worden door de locals, worden ze wel opgepikt door hondenvangers, die ze naar dodingsstations voeren. Na tien dagen krijgen ze een spuitje. Dat zou zonde zijn, want je kan heel goed zien dat dit een tophond is. Hij kijkt je aan. Hij probeert je in te schatten. Hij is slim. Het is een heel goed dier.'

Sta me toe een sprong in de tijd te maken. Wij keren in januari 2020 terug naar België, naar Burg-Reuland, in de Oostkantons, waar wij wonen. Boef is alleen achtergebleven in Andalusië. Hij wordt er door een bevriende dorpsbewoner, Luc, klaargestoomd om het land te verlaten: zijn paspoort en vaccinaties worden in orde gebracht. In februari zal de schoft (Boef, niet Luc) met het vliegtuig in Zaventem arriveren en onderdak krijgen in Keerbergen, bij Mark en Isabelle.

Maar nog geen drie weken na zijn aankomst belt Isabelle ons op: of we mee willen zoeken naar een gouden mand voor het kleine monster. Het lukt niet in hun leven: twee drukke banen, twee drukke tienerkinderen, twee drukke honden, en Boef daarbovenop, het is veel te veel van het goede.

Wij stelden een co-ouderschap voor: tot we een bestemming voor het dier hadden gevonden, zouden Marnix en ik ons nu en dan wel even over hem ontfermen, om de druk wat van de Keerberge ketel te halen.

Al na zes dagen in onze eerste veertiendaagse oppasperiode waren wij klaar voor de sloop. Wij waren doodop, ten einde raad, de wanhoop nabij. Dit was geen hond, dit was een wolf. Wij hadden, dachten wij, een dier van de dood gered en wij zouden het wel eventjes snel aan z'n nieuwe comfortabele leven laten wennen, maar wij hadden een eigengereid, onafhankelijk, ultrakoppig wezen van zijn vrijheid beroofd, uit het wild weggerukt en tot onze gevangene gemaakt. Wist hij veel dat hij ten dode opgeschreven was geweest. Hij wilde die riem niet aan, dát telde.

Boef leek ontembaar te zijn. Hij was voor hij in België arriveerde nog nooit in een huis geweest, en vond dat ook maar niks. Hij was nerveus, schrok van het minste, liet zich niet aanlijnen,

trok ons de armen van het lijf, blafte onophoudelijk, joeg koortsig op alles wat bewoog, groef naar muizen, kotste bij elke rit de auto onder, at alle uitwerpselen op die hij vinden kon, wilde niet slapen, ontsnapte, viel bezoekers aan, achtervolgde joggers en fietsers, wierp zichzelf in de prikkeldraad – het was een regelrechte verschrikking.

Net toen wij, uitgeput, hem goed en wel wilden terugbrengen, werd de eerste, strengste covidlockdown ingesteld. Iedereen moest thuisblijven. Niemand mocht nog onnodige verplaatsingen maken. Wij zaten met een kernbom in huis.

Intussen waren wij aan de weet gekomen dat hij een podenco oritoto was. Het ras wordt in Andalusië gefokt voor de konijnenjacht, mishandeld, afgebeeld, en na gebruik gedood of gedumpt. ‘De meest eigennuttige, radicale hond van allemaal’, lazen wij her en der. Afstammelingen van de beroemde Egyptische faraohonden. ‘Mooi, trots, maar o zo eigennuttig, haast ontembaar’, heette het. ‘Karakters van graniet.’ ‘Doet enkel de dingen waar hij zelf het nut van inziet.’ ‘Een uitzonderlijke oerhond die een gradiënt wildheid heeft behouden en perfect in staat is om zelfstandig te overleven in de bossen, tot wanhoop van de opzichters van natuurgebieden.’

En wij hadden er dan blijkbaar nog eens een ultra-exemplaar van uitgekozen. Een wildeman.

Geloof mij: er zijn tranen gevloeid. We hebben kilometers afgemaakt, trainingsboeken verslonden, methodes uitgeprobeerd, listen verzonnen en trucjes uitgetest. Dagenlang, wekenlang, maandenlang. Wat wij onmogelijk hadden geacht, gebeurde: Boef begon heel langzaam, soms, na lang twijfelen en met zeer veel tegenzin een héél klein beetje naar ons te luisteren. Lockdown na lockdown groeiden we naar elkaar toe, tot Boef (een beetje) vergat

dat hij wild was en wij ons niet (goed) meer herinnerden dat we eigenlijk nooit een hond hadden gewild.

Er zat een totaal onverwacht *quid pro quo* aan het verhaal: wij hadden Boef gered van de dood door hem in huis te nemen, en hij had óns op zijn beurt gered van de duisternis en de eenzaamheid in dat vreselijke eerste coronajaar. Door ons af te leiden en mee naar buiten te nemen, de natuur in, waar het virus niet bestond.

Op de goede dagen zagen we Boefs ware aard doorschemeren, of wat we hoopten dat zijn ware aard was. Dan was hij schelms, vrolijk, speels en energiek. Op de slechte dagen was hij stout, prikkelbaar, tegendraads, nukvig en onhandelbaar. Na vier seizoenen in elkaars gezelschap was de balans gematigd positief. De slechte dagen werden minder talrijk, maar een doorsneehond was hij nog lang niet. De dwarse vrijbouter uit de bergen vertrouwde nog steeds in de eerste plaats op zichzelf. Hij *tolereerde* ons, maar dat wilde niet zeggen dat hij ons gehoorzaamde. Zelfs na twaalf maanden was ons wilde wezen nog maar een voorproefje van een huishond, een oermodel waar nog ontzettend veel op aan te merken viel. Commando's opvolgen deed hij alleen (soms) voor een snoepje. Hij leek prima te begrijpen wat wij wilden, maar hij wachtte tot hij ons het dekseltje van het potje hoorde lichten, en ging dan pas, met de nodige tegenzin, liggen of zitten. Een podenco is geen labrador, dat hadden we al wel door. Hij vrat muizen op met huid en haar, vocht met ratten en joeg op katten en vossen. Onze jachthond was een ontspoorde, ontaarde sopraan: bij het zien van hazen en herten zette hij het op een afgrijselijk gegil en sleurde ons achter zich aan, het bos in. Hij raakte in trance en vergat dat wij ons aan de andere kant van de lijn bevonden.

Na een jaar van intense training ging hij godzijdank niet meer voor de kuiten van joggers en fietsers, maar loslopen was onmogelijk, in onze Eifelse bossen, zwanger van wild.

Het was niet langer nodig om Boef fysiek uit te putten om hem in een staat van handelbare rust te brengen, zoals tijdens de eerste maanden. Een gezonde dosis van twaalfduizend stappen per dag volstond. Van de tien kilo die ik kwijt was geraakt sinds zijn komst, door driehonderd dagen na elkaar twaalf kilometer per dag te wandelen (en dat gewichtsverlies was geen welkom neveneffect, want ik ben om het zacht uit te drukken niet al te mollig), had ik de helft teruggewonnen. Hij hapte nog elke dag in een katten- of vossendrol, een kwalijke gewoonte uit zijn bosjaren, maar hij was niet langer verzwakt zoals bij zijn aankomst – het maakte hem niet meer zo ziek. Het blaffen was geminderd, tot blijdschap van de burens. Vogels of voorbijgangers werden enkel nog toegeblaft als ze te veel drukte maakten, bezoekers werden niet langer zonder uitzondering belaagd en in de handen gehapt. Hij had wel nog zijn doelwitten. Machomannetjes, drukdoeners of mensen die bang zijn voor honden bleven het ontgelden. Onzekerheid en branie: daar had hij een broertje aan dood. Niet toevallig twee kenmerken die hemzelf typeerden. Hij werd nooit agressief, maar hij probeerde zich op een hondse manier te meten met wie zich op zijn terrein waagde en daagde iedereen uit voor een rondje speelvechten. Veel bezoekers schrokken daar danig van.

We waren net zo dol op hem als we van hem werden. Wij pasten ons nog altijd meer aan hem aan dan hij zich aan ons. Hij schikte zich niet in zijn roedel, maar bleef erg hevig en was vaak overspannen. Gelukkig konden wij de taken verdelen, Marnix en ik, en waren wij gezond en fysiek (net) sterk genoeg om Boef onder controle te houden. Wij wilden ons niet neerleggen bij wat

kenners hadden gezegd: dat het ondoenbaar zou zijn om met onze hond het bos in te trekken. We bleven het proberen. We hadden een routine ontwikkeld: als Boefs luchtalarm afging bij het zien van een everzwijn of een hermelijn, greep ik hem bij zijn harnas en haalde Marnix de achtmeterlijn in. Met z'n tweeën hielden we hem in bedwang tot hij kalmeerde, en pas dan kreeg hij een beloning. Vaak duurde dat minutenlang.

Alles went, zelfs wandelen met een kruisraket die op lanceren staat.

Zijn autorijkunst bleef een drama. Hij rilde van de schrik bij het instappen, hij bleef overgeven. Als ik naast hem op de achterbank ging zitten, ging het beter, maar zorgeloos autorijden was het nooit. Voor langere ritten gaven we hem een pilletje – strafspul, Cerenia, medicatie die ook aan honden wordt gegeven om braken veroorzaakt door chemotherapie te voorkomen. Alle andere, zwakkere medicijnen werkten niet. Ooit met hem terug naar zijn Spaanse geboortegrond rijden, waar we elk jaar onze winters doorbrachten, leek een utopie. We waren al blij als we eens zonder vuile was de E42 haalden.

Boef had ons, in ons eerste jaar samen, geleerd om baasjes te zijn. Wij hadden geprobeerd hem te tonen hoe hij in onze wereld kon aarden. Hij deed zijn uiterste best om ons te verstaan, maar de onrust en de argwaan bleven. We begrepen dat zijn moeilijke gedrag te verklaren was door angst en instinct en niet door slechte wil: dat maakte het makkelijker om geduldig te zijn. Simpel was het niet om samen te leven, maar het geduvel werd door veel liefde gecompenseerd.

De situatie was – enigszins – onder controle. Gestabiliseerd, zou de dokter zeggen. Boef begon ietwat op een huisdier te lijken. Hij was niet langer een harige driftkop. Maar een gelukkige

gezinshond was hij niet. In zijn schoolrapport zou staan: 'Boef maakt vorderingen. Hij is de clown van de klas, maakt te veel ka-baal en hij kan niet goed luisteren, maar hij heeft het hart op de juiste plaats.' We verwachtten niet dat hij met onderscheiding zou afstuderen, maar er was nog een flinke groeimarge.

Vlak na Boefs aankomst in de Oostkantons was de wereld op slot gegaan. Al onze plannen over gouden manden en co-ouderschappen voor het dier waren daarmee weggevaagd: Boef zou definitief bij ons blijven. De pandemie, en alle rust die ermee gepaard ging, had hem de tijd gegeven om te wennen aan zijn vreemde nieuwe leven, in een huis bij malle wezens in plaats van in de bossen bij zijn soortgenoten, met alle regels en beperkingen die daarbij horen: aan de lijn lopen, in een mand slapen, eten wat de kom schaft, gedaan met de konijnenjacht. De geluiden die hem zo over de rooie hadden gejaagd in die eerste maanden (een rinkelende gsm, het signaal van de oven, het kriepen van de haarddeur, een boek dat dichtgeklapt werd) waren hem nu vertrouwd geworden. Tijdens ons eerste jaar samen was onze wereld de zijne geworden, beetje bij beetje, schijfje na schijfje.

Het klinkt absurd, maar het ogenblik waar Marnix en ik al die maanden zo hard naar hadden verlangd, was tegelijk het moment dat we het meest waren gaan vrezen: het einde van de lockdowns. We keken ernaar uit om weer mens onder de mensen te kunnen zijn, om de draad van het oude leven weer te kunnen opnemen, maar tegelijkertijd hadden we geen idee hoe onze mensenschuwe vriend op die grote, nieuwe wereld zou reageren.

Achteraf bekeken waren we toen nog wat naïef en voortvarend: de maatregelen zouden in het nieuwe jaar door de intro-

ductie van de vaccins wel worden versoepeld, maar vervolgens weer worden verstrengd, telkens als bleek dat het virus opnieuw aan kracht won. Het zou een harmonicajaar worden, met opluchting en teleurstelling die elkaar in sneltempo opvolgden.

Zo klonk het aan het einde van het eerste boek over Boef:

‘Hoe moet het straks, na corona? In zo’n raar jaar lukt het wel, maar weldra gaat de wereld weer open. Wordt er weer gereisd en ge-feest. Zullen we opnieuw op restaurant gaan en vaker buitenshuis werken, al zal dat in ons geval beperkt blijven tot een dagje hier of daar.

Er zijn heel veel plekken in de wereld waar honden niet welkom zijn, of waar ze zich ongelukkig voelen. Straks worden wij weer op het appel verwacht, en zullen wij met plezier onze neus nog eens aan het venster van de beschaving steken. Hoe zal het gaan als we binnenkort weer wat vaker in Antwerpen zullen (moeten) zijn?’

De hoop was tastbaar. De tijd leek aangebroken om Boefs wereld te vergroten, de platgetreden paden in de bossen en de weiden van de Eifel te verlaten en nieuwe horizonten te verkennen. Er zouden weer gasten bij ons over de vloer mogen komen – illustere onbekenden voor Boef. We zouden opnieuw op café en op restaurant gaan, onze favoriete hobby’s. We verlangden ernaar om weer naar het Zuiden te trekken in de winter, zoals we dat altijd hadden gedaan. De grenzen zouden worden heropend.

Maar hoe leg je vijftuizend kilometer af met een wagenzieke hond? Hoe kan je overnachten in hotels en eten in restaurants met een nerveus, wantrouwig wezen dat een jaar lang in een bos heeft geleefd? Zonder Boef reizen en hem maanden missen: dat was geen optie meer. Daarvoor waren we al te sterk met elkaar vergroeid. De hamvraag was: hoe zou hij – nog altijd maar een

soort halfhond (als je een roze bril opzette), of een halfwolf (als je het pessimistisch bekeek) – reageren op de buitenwereld? We zouden het snel ontdekken.

Eerst hadden we nog wat te vieren.